

УДК 327.82(477):351.85

DOI: 10.24144/2078-1431.2022.2(29).49–58

Юрій Мателешко,
кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри
міжнародних студій та суспільних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ОСОБЛИВОСТІ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

З'ясовано головні особливості, тенденції та перспективи розвитку інституційних і нормативно-правових основ культурної дипломатії України. Український інститут як головний орган цього напрямку зовнішньої політики держави, незважаючи на свою відносно ефективну діяльність, потребує створення системи закордонних представництв, які зможуть суттєво посилити його контакти із закордонною аудиторією. Для стабільного розвитку української культурної дипломатії необхідно закріпити цей напрям зовнішньої політики в базовому законодавстві України.

Ключові слова: культурна дипломатія, публічна дипломатія, «м'яка сила», зовнішня політика України, інституційні основи, нормативно-правові засади, Український інститут.

Cultural diplomacy as a component of public diplomacy and soft power policy is one of the effective means of implementing the foreign policy strategy of any state that pretends to have a certain influence in the system of modern international relations. The author of the article studies the features, trends and development prospects of the institutional and regulatory foundations of Ukraine's cultural diplomacy starting from the mid-2000s, when the first real steps were taken to provide this direction of foreign policy with institutional basis.

Cultural diplomacy of Ukraine has not become part of a purposeful and systemic state policy during most of the period of independence. Cultural and information centers at the foreign missions could not become an effective institution for promoting Ukrainian culture in the world. The cultural diplomacy of Ukraine began to acquire features of a systemic state policy since 2016. This year, as part of the Public Diplomacy Department of the Ministry of Foreign Affairs, a department of cultural diplomacy was created. Its employees created a foundation for the concept of the Ukrainian Institute as a specialized state institution of cultural diplomacy. The Ukrainian Institute, which began its work in 2018, has proven its effectiveness and has good prospects for further development. For efficient work, the Institute must have its own foreign offices (following the example of the British Council, the Goethe-Institut, the French Institute, etc.), which will be able to strengthen its contacts with foreign audiences and parties interested in cooperation. For the stable and consistent development of Ukrainian cultural

diplomacy, it is necessary to include this direction of foreign policy (as well as public diplomacy and soft power in general) into the basic legislation of Ukraine.

Keywords: *cultural diplomacy, public diplomacy, soft power, Ukraine's foreign policy, institutional bases, normative and legal bases, the Ukrainian Institute.*

Культурна дипломатія як складова публічної дипломатії та політики «м'якої сили» є одним із ефективних засобів реалізації зовнішньополітичної стратегії будь-якої держави, що претендує на певний вплив у системі сучасних міжнародних відносин. У західному науковому дискурсі культурну дипломатію розуміють як обмін різними компонентами культури (література, музика, образотворче мистецтво тощо) між державами і народами, що їх населяють. Головними цілями цього виду публічної дипломатії є зростання міжнародного іміджу країни, зміцнення міждержавного співробітництва, забезпечення тих чи інших національних інтересів (зокрема безпекових) держави та ін. Незважаючи на це, в Україні культурна дипломатія зовсім недавно стає частиною цілеспрямованої державної політики, що проявилось зокрема у розбудові її інституційної основи.

Серед праць українських науковців, які досліджували проблематику культурної дипломатії України, варто відмітити аналітичні доповіді О.Розумної, де охарактеризовано діяльність культурно-інформаційних центрів у складі закордонних дипломатичних установ, а також порушено питання інституціоналізації культурної дипломатії України в контексті європейських практик і пропонується більш ефективна модель національних культурних представництв за кордоном [5; 6]. Також тут подано рекомендації щодо стратегічних напрямів розвитку культурної дипломатії України. Серед інших праць, де порушуються питання інституційної основи української культурної дипломатії, можна згадати роботи В.Ціватого [13], де особливу увагу приділено діяльності культурно-інформаційних центрів, М.Процюк [4], яка висвітлила процес формування нових інституційних структур публічної та культурної дипломатії на базі Міністерства закордонних справ та Міністерства культури України, а також О.Філатової [12], де окреслено діяльність державних та громадських організацій у сфері популяризації української культури. Спираючись на першоджерела та здобутки попередників, спробуємо з'ясувати особливості, тенденції та перспективи розвитку інституційних та нормативно-правових засад культурної дипломатії України, починаючи з середини 2000-х років, коли фактично були зроблені перші реальні кроки щодо надання цьому напрямку зовнішньої політики держави інституційного оформлення.

У 2006 р. відповідно до указу президента було утворено культурно-інформаційні центри у складі 31 закордонної дипломатичної установи України [8, с. 6]. Організація роботи центру в державі перебування покладалася на Міністерство закордонних справ України, а також Міністерство культури і туризму України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту та Державний комітет телебачення та радіомовлення України. Було визначено головні завдання центрів: сприяння розвитку співробітництва України з державою перебу-

вання в галузі культури, освіти, науки та техніки, туризму та фізичної культури і спорту; поширення в державі перебування інформації про Україну; ознайомлення громадян держави перебування з культурою та історією України; сприяння вивченню української мови на території держави перебування; підтримання зв'язків із закордонними українцями, сприяння задоволенню їхніх мовно-культурних та інших потреб; сприяння співробітництву з державою перебування у галузі туризму, поширення інформації про туристичну привабливість України [9].

Станом на грудень 2013 р. у європейських державах функціонувало 17 культурно-інформаційних центрів у складі дипломатичних установ України: у Бельгії, Франції, Австрії, Іспанії, Португалії, Італії, Греції, Польщі, Чехії, Угорщині, Естонії, Румунії, Болгарії, Туреччині, Грузії, Молдові та Білорусі. Крім того, при Посольстві України в Німеччині діяла інформаційно-культурна агенція України, а з лютого 2012 р. розпочато роботу щодо створення культурно-інформаційного центру в складі дипломатичної установи в Росії (Санкт-Петербург). [5].

У науковій літературі немає єдиної думки щодо ефективності діяльності українських культурно-інформаційних центрів за кордоном. Так, В.Ціватий відмічає, що вони стали важливим каналом поширення в країнах перебування інформації про наукове та культурне, а також політичне та економічне життя України, що сприяло формуванню її позитивного іміджу за кордоном [13, с. 6]. Доказом цього є те, що протягом 2008–2014 рр. у них організовано та проведено понад 5000 громадсько-політичних заходів, присвячених різним аспектам української культури та історії (фестивалі, тематичні конференції, круглі столи, книжкові та мистецькі виставки, театральні вистави тощо). Як вважає науковець, культурно-інформаційні центри є стрижневим та дієвим елементом зовнішньої культурної політики України, для якої характерна доступність розповсюджуваного культурного продукту й висока якість інформації та заходів [13, с. 6].

Протилежної думки щодо діяльності українських культурно-інформаційних центрів дотримується О.Розумна. Вона відмічає, що їхня діяльність обмежується в основному протокольними або ж інформаційно-роз'яснювальними заходами (з нагоди Міжнародного дня рідної мови, Дня Соборності та Свободи України, Шевченківських днів тощо), а також відзначеннями щорічних ювілейних дат і вшануваннями пам'яті видатних українців. Натомість приклади діяльності, котрі передбачають довготривалі зв'язки та співпрацю, є поодинокими. Підсумовуючи роботу культурно-інформаційних центрів України впродовж 2011–2013 р., О.Розумна окреслює наступні тенденції та особливості їхньої діяльності: малочисельність штату та відсутність фахівців із культурного менеджменту, що ускладнює промоцію національної культури за кордоном; переважання здійснюваних центрами заходів, які обмежуються поширенням інформації про Україну і не передбачають перспектив співробітництва в культурній сфері; поширювана інформація про Україну стосується переважно минулого українського народу та його традиційної культури; поза увагою центрів залишається розвиток сучасної культури та грома-

дянського суспільства; за дипломатичними угодами у більшості випадків ховаються суто формальні заходи, пов'язані з обмінами делегаціями, що створює лише видимість роботи. До цього слід також додати усунення від участі в організації роботи культурно-інформаційних центрів Міністерства культури України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, а також Державного комітету телебачення та радіомовлення. [5]. Тези О.Розумної підтверджують узагальнені висновки про діяльність культурно-інформаційних центрів, підготовлені Українським інститутом у кінці 2018 р. на підставі інформації, отриманої від 37 українських закордонних дипломатичних установ: більшість з цих центрів фактично не існують або мають недостатні ресурси та експертизу для повноцінної роботи [8, с. 6].

Події 2014 р., які показали дієвість українського громадянського суспільства, стимулювали розвиток і культурної дипломатії України, зокрема в частині розвитку недержавних інституцій. Показовим у цьому є створення в 2014 р. Українського інституту в Швеції, який мав на меті через культуру зміцнити позитивний імідж України в цій країні. Як зазначають організатори, «наша мета – відкрити культуру України для світу, відкрити Україну як країну обдарованих музикантів, художників, поетів, письменників, акторів, режисерів тощо». Український інститут підтримує українських митців, знайомить шведське суспільство з їх творчими доробками шляхом організації та фінансування виставок, концертів, театральних гастролей, показів кінофільмів та інших культурних заходів. Деякий період цей заклад організовував навіть літню школу української мови. [11].

З 2016 р. культурна дипломатія почала набувати ознак системної державної політики України. У цьому році у складі Управління публічної дипломатії МЗС створили відділ культурної дипломатії, напрацювання якого заклали основу концепції Українського інституту як профільної державної установи культурної дипломатії, що знаходиться у сфері управління Міністерства закордонних справ України [8, с. 6]. Основна діяльність цієї інституції, яка фактично почалася з 2018 р., спрямована на покращення сприйняття і розуміння України у світі та розвиток її культурних зв'язків з іншими державами [8, с. 5].

Забезпечує сприятливі нормативно-правові умови та належне фінансування для Українського інституту, а також погоджує щорічні плани його заходів, Міністерство закордонних справ України, яке загалом визначає пріоритети та стратегічні цілі у сфері публічної дипломатії (у складі міністерства діє департамент публічної дипломатії). Саме МЗС є виконавцем бюджетної програми «Фінансова підтримка забезпечення міжнародного позитивного іміджу України та здійснення заходів щодо підтримки зв'язків з українцями, які проживають за межами України», через яку здійснюється фінансування публічної дипломатії та діяльність Українського інституту. [7, с. 28].

Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України в процесі роботи за напрямом культурної дипломатії рекомендує тісну співпрацю та координацію дипломатичних установ України з

Українським інститутом, а також іншими державними органами, зокрема Міністерством культури та інформаційної політики, Українським культурним фондом, Державним агентством України з питань мистецтва та мистецької освіти, Державним агентством України з питань кіно, Українським інститутом національної пам'яті, Українським інститутом книги, а також з недержавними культурними інституціями та об'єднаннями закордонних українців [7, с. 11–12]. Український інститут генерує ідеї актуальних культурних проєктів та програм для подальшої їх реалізації закордонними установами України [7, с. 28].

Сьогодні Інститут представляє українську культуру за кордоном за сімома напрямками діяльності: мистецькі програми (кіно, музика, візуальне мистецтво, література, перформативні мистецтва), академічні проєкти та програми, кроссекторальні проєкти та програми, розвиток культурної дипломатії, громадянське суспільство, дослідження та аналітика, українська мова [10].

Протягом 2018–2021 рр. діяльність Українського інституту охопила 28 країн: Австрію, Німеччину, Францію, Нідерланди, Італію, Іспанію, Португалію, Велику Британію, Швейцарію, Швецію, Естонію, Латвію, Литву, Польщу, Угорщину, Хорватію, Чехію, Сербію, США, Канаду, Туреччину, Ізраїль, Іран, Ірак, Індію, Китай, Японію та Україну [1, с. 6].

Впродовж трьох років Український інститут реалізував близько 200 проєктів. Серед останніх можна виділити ті, що безпосередньо покликані формувати цілісний образ України на міжнародній арені: англomовний онлайн-курс «Ukraine: History, Culture, and Identities», який знайомить закордонну аудиторію з українською історією та культурою від Київської Русі до проголошення незалежності; видання «UKRAINE. Food & History / Україна. Їжа та історія», що містить інформацію про сучасну українську кухню та демонструє гастрономічне різноманіття регіонів України; інформаційну кампанію «Ukraine Everywhere in Wikipedia» з наповнення Вікіпедії статтями про Україну та її культуру українською та 43 іноземними мовами [1, с. 6]. У ході реалізації останнього проєкту в 2021 р. було створено і покращено більше 200 статей української Вікіпедії, а також близько 600 статей 43 іноземними мовами [1, с. 15].

Одним з напрямів роботи Інституту є розбудова мережі українських та закордонних партнерів. Станом на 2021 р. укладено угоди про співпрацю з 42 партнерами в Україні та 35 партнерами в Австрії, Німеччині, Франції, Нідерландах, Великій Британії, Польщі, Чехії, Туреччині, США та Японії. Інституція є членом міжнародних професійних платформ і мереж публічної та культурної дипломатії, таких як Global Public Diplomacy Network (GPDNet) та International Cultural Relations Research Alliance (ICRRA). Водночас Український інститут налагоджує системну співпрацю зі закордонними дипломатичними установами України, що проявляється в щоденній комунікації та обміні інформацією, спільній участі у масштабних проєктах і публічних заходах тощо [1, с. 6–7].

Український інститут розширює роботу із закордонними та українськими аудиторіями (широкими та фаховими): якщо у 2019 р. загаль-

на кількість учасників і відвідувачів проєктів та заходів становила понад 100 тис. чоловік, то вже у 2020 р. – понад 1 млн. Водночас охоплення аудиторії ЗМІ в ці роки становило відповідно 10 та 27 млн [1, с. 13]. Онлайн-формат, який став активно використовуватися через пандемію Covid-19, дозволив залучити до заходів набагато більшу аудиторію: протягом 2020 р. загальна кількість відвідувачів офіційного сайту та підписників сторінок Інституту в соцмережах зростає з 84,5 тис. до майже 143 тис. З 2021 р. інституція також залучена до розвитку офіційних акаунтів України – на окремій платформі та в мережі Instagram. Діяльність Інституту висвітлювали й іноземні медіа: німецьке Deutsche Welle, національний мовник Австрії ORF, французькі Le Monde та Liberation, польські Gazeta Wyborcza та Polskie Radio та ін. [1, с. 13–14].

Працює Інститут і в напрямі розширення географії (вихід за межі столиць) проєктів та заходів у сфері культурної дипломатії. Так, у рамках Двостороннього року культури Україна–Австрія у 2019 р., крім Відня, заходи також проводились у Зальцбурзі, Лінці, Граці та Штаєрі. Проєкти Українського інституту в Польщі, окрім Варшави, охоплюють Гданськ, Лодзь, Білосток, Познань та Краків. Модифікація більшості заходів в онлайн-формат, пов'язана з пандемією Covid-19, також спричинила значне розширення географії аудиторії Інституту. [1, с. 14].

Статут Українського інституту передбачає можливість заснування закордонних філій (представництв), наявність яких дозволить посилити діяльність установи в тій чи іншій країні. Стратегія Інституту на 2020–2024 рр. виділяє декілька потенційних моделей роботи його представництв за кордоном: 1) філія (представництво) інституції, створена відповідно до законодавства країни перебування; 2) зареєстрована за кордоном неприбуткова організація, яка має право здійснювати програмну діяльність від імені Інституту відповідно до рамкового договору; 3) працівники української закордонної дипломатичної установи, що виконують функції менеджерів (представників) Українського інституту та підпорядковані йому в програмних і комунікаційних питаннях; 4) резиденти країни перебування, фізичні особи, з якими інституція укладає трудові договори, уповноважуючи здійснювати відповідну діяльність. У середньостроковій перспективі в пріоритетних державах пропонується працювати за моделлю 1 або 2, а у важливих країнах – за моделлю 3 або 4. Стратегія також окреслює низку передумов для започаткування закордонних представництв Інституту: перехід до трирічного бюджетного планування, гарантована позитивна динаміка фінансування установи на наступні три роки, адаптація нормативно-правової бази під обрані моделі, заснування «пілотного» представництва у Республіці Польща, що дасть змогу випробувати ефективність моделі. [8, с. 33].

Що стосується нормативно-правового забезпечення культурної дипломатії України, то в чинному законодавстві держави немає навіть згадки про цей напрям зовнішньої політики. У Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» основну увагу приділено внутрішній культурній політиці. У статті 10 зокрема зазначено, що засадами внутрішньої

політики в гуманітарній сфері є: 1) сприяння культурному розвитку громадян України, створення умов для реалізації творчого потенціалу людини та суспільства, забезпечення рівних можливостей для всіх українських громадян у задоволенні культурно-духовних потреб; 2) відродження духовних цінностей українського народу, збереження, захист та примноження його культурної спадщини, підтримка розвитку культури і мистецтва, відродження та збереження культурної самобутності регіонів України; 3) захист, модернізація та розвиток національної культурної індустрії (кінематографія, книговидавництво, мистецтво). Що стосується основних засад зовнішньої політики, то тут культура згадується тільки побіжно: 1) створення сприятливих зовнішньополітичних умов для розвитку української нації, її історичної свідомості, національної гідності, а також етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності громадян України усіх національностей; 2) створення сприятливих умов для задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за кордоном, підтримання з ними сталих зв'язків (стаття 11). [2]. Поняття культурної дипломатії, як і публічної, відсутнє і в Положенні про Міністерство закордонних справ України, затверджене постановою Кабінету Міністрів у 2016 р. У ньому тільки зазначається, що одним з основних завдань МЗС є реалізація зовнішньополітичного курсу України, спрямованого на розвиток політичних, економічних, культурних, гуманітарних, наукових та інших зв'язків з іноземними державами та міжнародними організаціями [3].

Документами, в яких чітко окреслена політика культурної дипломатії України, є стратегії Міністерства закордонних справ [7] та Українського інституту [8]. Зокрема Стратегія публічної дипломатії МЗС України на 2021–2025 рр. визначає культурну дипломатію як один з напрямів політики «м'якої сили» та публічної дипломатії, метою якої є покращення впізнаваності України та її культури, а також формування позитивного ставлення громадян інших країн до нашої держави. Документ досить детально визначає головні виміри роботи суб'єктів публічної дипломатії у сфері культурної дипломатії: 1) просування сучасного українського кіно, сприяння участі українських фільмів у міжнародних кінофестивалях; 2) просування сучасної української класичної та популярної музики; 3) просування сучасного українського театру та перформативного мистецтва, зокрема через участь у міжнародних фестивалях; 4) просування сучасної української літератури, сприяння перекладу та виданню за кордоном творів українських письменників, а також участі України в міжнародних книжкових виставках; 5) сприяння проектам з публікації іноземними мовами книг і брошур, які популяризують історію та сьогодення України; 6) просування українського класичного і сучасного візуального мистецтва, зокрема за допомогою мистецьких обмінів та виставкових проєктів за кордоном; 7) сприяння популяризації креативних індустрій України, зокрема моди, дизайну та архітектури; 8) презентація українського мистецтва, зокрема через його представлення в рамках міжнародних форумів, фестивалів та конференцій; 9) сприяння міжнародним дослідницьким проєктам у галузі культури, заохочення іноземних фахівців до вивчення культури Украї-

ни; 10) просування української культурної спадщини; 11) популяризація української мови у світі; 12) сприяння культурним проектам представників національних меншин та корінних народів України [7, с. 11]. Стратегія також визначає пріоритетні країни в географії діяльності Українського інституту: США, Велика Британія, Канада, Німеччина, Франція, Нідерланди, Польща, Литва, Австрія, Італія, Угорщина, Туреччина, Сербія, Ізраїль, Катар, ОАЕ, Японія та Китай [7, с. 26].

Отже, українська культурна дипломатія протягом більшої частини періоду незалежності так і не стала елементом цілеспрямованої та системної державної політики. Культурно-інформаційні центри при закордонних представництвах не змогли стати дієвою інституцією з просування української культури у світі. Тільки з 2018 р. культурна дипломатія України отримала досить потужну інституційну основу у вигляді Українського інституту, який протягом декількох років своєї діяльності довів ефективність та має хороші перспективи подальшого розвитку. Для продуктивної роботи Інституту необхідно мати свої закордонні представництва (на зразок Британської ради, Гете-Інституту, Французького інституту тощо), які зможуть посилити його контакти із іноземною аудиторією та зацікавленими у довгостроковому та плідному співробітництві сторонами. Для стабільного та послідовного розвитку культурної дипломатії України потрібно закріпити цей напрям зовнішньої політики (а також загалом публічну дипломатію та «м'яку силу») у базовому законодавстві України, не обмежуючись короткостроковими стратегіями Міністерства закордонних справ та Українського інституту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Діяльність Українського інституту протягом трьох років існування в розрізі очікувань цільових аудиторій за кордоном: аналітична записка. URL: <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/diyalnist-ukrayinskogo-instytutu-protyagom-troh-rokiv-isnuvannya.pdf> (дата звернення: 31.10.2022).
2. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення: 01.11.2022).
3. Положення про Міністерство закордонних справ України (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.11.2022).
4. Процюк М.В. Публічна і культурна дипломатія як засіб «м'якої сили» України: запозичені моделі, реальні кроки та стратегічні пріоритети. *Науковий вісник Дипломатичної академії України. Серія «Політичні науки»*. 2016. Вип. 22. Ч.ІІ. С. 21–28.
5. Розумна О.П. Оптимізація посилення культурної присутності України в Європі: аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 13.05.2014. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/optimizaciya-posilennya-kulturnoi-prisutnosti-ukraini-v-evropi> (дата звернення: 04.11.2022).
6. Розумна О.П. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи: аналітична доповідь. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень,

2016. 53 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-09/kultu_dypl-26841.pdf (дата звернення: 04.11.2022).
7. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратегії/public-diplomacy-strategy.pdf> (дата звернення: 31.10.2022).
 8. Стратегія Українського інституту на 2020–2024 роки. URL: <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/strategy-ukrainian-institute-3.pdf> (дата звернення: 31.10.2022).
 9. Указ Президента України «Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України» від 20 лютого 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/2006#Text> (дата звернення: 02.11.2022).
 10. Український інститут: офіційний сайт. URL: <https://ui.org.ua/> (дата звернення: 31.10.2022).
 11. Український інститут у Швеції: офіційний сайт. URL: <https://ukrainskainstitutet.se/> (дата звернення: 04.11.2022).
 12. Філатова О.С. Культурна дипломатія України: досвід, проблеми та перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Питання політології»*. 2021. Вип. 40. С. 50–57.
 13. Ціватий В.Г. Велич української мови: інституціональний вимір культурної дипломатії України. *Науковий вісник Дипломатичної академії України. Серія «Політичні науки»*. 2013. Вип. 20(2). С. 4–8.
 14. Clarke D. Cultural Diplomacy. *Oxford Research Encyclopedias*. 19 November 2020. URL: <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-543> (дата звернення: 04.11.2022).

REFERENCES

1. Diialnist Ukrainskoho instytutu protiahom trokh rokiv isnuvannia v rozrizi ochikuvan tsilovykh audytorii za kordonom: analitychna zapyska [Activities of the Ukrainian Institute during the three years of its existence in terms of the expectations of target audiences abroad: an analytical note]. (n.d.). *ui.org.ua*. Retrieved from <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/diyalnist-ukrayinskogo-instytutu-protyagom-troh-rokiv-isnuvannya.pdf> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky» [The Law of Ukraine “On the Basics of Internal and Foreign Policy”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> [in Ukrainian].
3. Polozhennia pro Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy (zatverdzheno postanovoioiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 bereznia 2016 r.) [Regulations on the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 30, 2016)]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
4. Protsiuk, M.V. (2016). Publichna i kulturna dyplomatiia yak zasib «miakoi syly» Ukrainy: zapozycheni modeli, realni kroky ta stratehichni priorytety [Public and cultural diplomacy as tool of the “soft power” of Ukraine: adapted models, real

- steps and strategic priorities]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy. Seriiia «Politychni nauky» – Scientific Bulletin of the Diplomatic Academy of Ukraine. Series «Political Sciences»*, 22, 2nd, 21–28. [in Ukrainian].
5. Rozumna, O.P. (2014). Optyimizatsiia posylennia kulturnoi prysutnosti Ukrainy v Yevropi: analitychna zapyska [Optimizing the strengthening of the cultural presence of Ukraine in Europe: an analytical note]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen – National Institute of Strategic Studies*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/optimizaciya-posilennya-kulturnoi-prisutnosti-ukraini-v-evropi> [in Ukrainian].
 6. Rozumna, O.P. (2016). *Kulturna dyplomatiia Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy: analitychna dopovid [Cultural diplomacy of Ukraine: state, problems, prospects: analytical report]*. Kyiv: Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Retrieved from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2016-09/kultu_dypl-26841.pdf [in Ukrainian].
 7. Stratehiia publichnoi dyplomatii Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy na 2021–2025 roky [Public diplomacy strategy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for 2021–2025]. (n.d.). *mfa.gov.ua*. Retrieved from <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Стратерії/public-diplomacy-strategy.pdf> [in Ukrainian].
 8. Stratehiia Ukrainskoho instytutu na 2020–2024 roky [Strategy of the Ukrainian Institute for 2020–2024]. (n.d.). *ui.org.ua*. Retrieved from <https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/strategy-ukrainian-institute-3.pdf> [in Ukrainian].
 9. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro kulturno-informatsiinyi tsestr u skladi zakordonnoi dyplomatychnoi ustanovy Ukrainy» vid 20 liutoho 2006 r. [Decree of the President of Ukraine “On the cultural and information center as part of the foreign diplomatic institution of Ukraine” dated February 20, 2006]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/2006#Text> [in Ukrainian].
 10. Ukrainskyi instytut: ofitsiinyi sait [the Ukrainian Institute: official website]. *ui.org.ua*. Retrieved from <https://ui.org.ua/> [in Ukrainian].
 11. Ukrainskyi instytut u Shvetsii: ofitsiinyi sait [the Ukrainian Institute in Sweden: official website]. *ukrainskainstitutet.se*. Retrieved from <https://ukrainskainstitutet.se/> [in Ukrainian].
 12. Filatova, O.Ie. (2021). *Kulturna dyplomatiia Ukrainy: dosvid, problemy ta perspektyvy [Cultural diplomacy of Ukraine: experience, problems and prospects]*. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N.Karazina. Seriiia «Pytannia politolohii» – Bulletin of V.N.Karazin Kharkiv National University. Series «Questions of political science»*, 40, 50–57 [in Ukrainian].
 13. Tsviatyi, V.H. (2013). Velych ukrainskoi movy: instytutsionalnyi vymir kulturnoi dyplomatii Ukrainy [The greatness of the Ukrainian language: the institutional dimension of Ukraine’s cultural diplomacy]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy. Seriiia «Politychni nauky» – Scientific Bulletin of the Diplomatic Academy of Ukraine. Series «Political Sciences»*, 20(2), 4–8 [in Ukrainian].
 14. Clarke, D. (2020). *Cultural Diplomacy. Oxford Research Encyclopedias*. Retrieved from <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-543> [in English].